

Необхідні зміни як в наукових підходах, так і в нормативних документах і насамперед в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо системи регулювання бухгалтерського обліку на принципах, закладених сучасними економічними теоріями та виходячи із антикризових програм розвинутих країн. Незважаючи на такі очевидні факти, уряд України поки що зорієнтований на ще докризові підходи. Більше того, зараз в роботі Мінфіну України питання регулювання бухгалтерського обліку не є першочерговим. Обмежені можливості має і Методологічна рада з бухгалтерського обліку Мінфіну та інші державні інституції, існуючі професійні бухгалтерські організації, наука та освіта. В правовому полі ці обмеження закладено Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», за яким досить розмита відповідальність за стан обліку в державі [2].

Таким чином, незважаючи на зміни, які відбуваються в законодавчо-нормативній базі, в ній все ще мають місце певні недоліки, котрі свідчать про необхідність подальшого вдосконалення діючого законодавства. Вищезазначене обґрунтування шляхів вдосконалення регулювання бухгалтерського обліку зумовлює внесення змін та доповнень до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», та інші нормативні документи.

Список використаних джерел:

1. Жук В.М. Розвиток регулювання бухгалтерського обліку в Україні / В.М. Жук // Агросвіт. – 2010. – № 16. – С.29-32.
2. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635.
3. Пархоменко В. Розвиток бухгалтерського обліку: від реформування до адаптації та застосування / В. Пархоменко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 8-9. – С. 3-21.
4. Петрук О.М. Історія та іноземний досвід регулювання бухгалтерського обліку / О. М. Петрук // Вісник ЖДТУ. – 2005. – №3(33): Економічні науки. – С.156–167.

ПОДАТКОВИЙ КОМПЛЄНС ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Власова О. Є., канд. екон. наук, доцент, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

В умовах нестабільності української економіки однією з найважливіших задач розвитку вітчизняного бізнесу є формування стійкої системи фінансово-економічної безпеки підприємств, яка б забезпечувала як запобігання загрозам, так і мінімізацію наслідків впливу негативних чинників зовнішнього і внутрішнього середовища. При цьому одним із значущих елементів системи економічної безпеки є податкова безпека, яка визначається ступенем

захищеності підприємства, як платника податків, від фінансових та інших втрат податкового характеру.

Основним завданням механізму забезпечення податкової безпеки підприємства є формування раціональної системи моніторингу та управління податковими ризиками, під якими розуміється ймовірність виникнення потенційної загрози додаткових втрат (у вигляді донарахування податків, нарахування штрафів, пені) через недотримання законодавчих актів у сфері оподаткування, здійснення податкових правопорушень і, як наслідок, зростання податкового навантаження. Одним з найбільш дієвих методів забезпечення податкової безпеки підприємств є впровадження податкового комплаєнсу.

Комплаєнс – це обов'язок забезпечити відповідність законодавства і міжнародних норм шляхом розробки та дотримання певних внутрішніх політик і процедур [1].

Впровадження на підприємстві системи комплаєнс має бути спрямоване на вирішення одночасно декількох завдань:

- виконання формальних тренувань законодавства, регулюючих органів, інвесторів, бізнес-партнерів;
- забезпечення правового захисту від претензій з боку регуляторів, пом'якшення штрафних санкцій;
- поліпшення ділового іміджу, підвищення довіри з боку перевіряючих органів.

Виходячи з визначення сутності процедури «комплаєнс», впровадження системи податкового комплаєнсу в рамках оподаткування дозволить «згладити» протиріччя, що виникають між платником податків і контролюючими органами.

Основною метою податкового комплаєнсу (tax compliance) можна визначити як мінімізацію фінансово-економічних, правових і податкових витрат, що виникають в результаті порушення податкового законодавства, прогнозування та аналіз існуючих податкових ризиків. Він здійснюється з урахуванням вимог Податкового Кодексу України, МСФЗ, плану BEPS та інших вітчизняних та міжнародних стандартів, регулюючих процес оподаткування господарської діяльності.

Одним із основних елементів системи податкового комплаєнсу (системи корпоративного податкового контролю) є ідентифікація та оцінка податкових ризиків.

Податкові ризики – це ризики, що з'являються від невизначеності в податковій політиці підприємства чи ухилення від сплати податків, та можуть повністю дестабілізувати подальший розвиток бізнесу [2]. Зазвичай для платників податків податковий ризик означає ризик зростання податкового навантаження в силу того, що податковий орган може визначити розглянуту угоду недійсною (удаваною чи фіктивною), оголосити незаконним нарахування податків, яке сам платник податків розглядав як законне, через недосконале законодавство, з точки зору платника податків.

Проведення ідентифікації та оцінки ризиків є необхідною попередньою роботою, яка проводиться перед виконанням основного завдання — мінімізацією ризиків. Якщо ж контроль податкових ризиків недостатній, то це може призвести до вкрай негативних наслідків: зниження вартості бізнесу, значної переплати податків, адміністративних і карних переслідувань, навіть банкрутства компанії.

В рамках податкового комплаєнсу виділяють п'ять сфер податкового ризику:

- безризикова сфера – якщо легально нараховувати та сплачувати податки, ризиків для бізнесу майже не існує;

- мінімальні ризики – працюючи відповідально до усіх законодавчих норм, підприємство може мати незначні порушення податкової дисципліни, сплатить лише штрафні санкції та пеню;

- сфера підвищеного ризику для бізнесу – існує, коли фіксується порушення договірної дисципліни – підприємство ризикує лише тим, що або покриє всі витрати, пов'язані із такими договорами, або просто отримає прибуток набагато менше очікуваного;

- зона критичного ризику для бізнесу, в якій підприємство ризикує втратити не лише прибуток, а й не отримати заплановані доходи від реалізації. Така ситуація можлива, коли менеджмент компанії приймає рішення мінімізувати податки за рахунок свідомого порушення Податкового кодексу. Як результат – податківці нараховують штрафи та санкції, які істотно перевищують суму податків, сплачуваних легально. Тобто, наслідки такого управлінського рішення можуть бути катастрофічними для бізнесу та призвести до скорочення масштабів діяльності, втрати оборотних коштів та значних збитків.

- сфера неприпустимого ризику, де підприємство ризикує стати банкрутом, сплативши надмірно високі податкові санкції. Таким чином, у результаті засновники виходять зі складу акціонерів, заборгованість стає сумнівною, вимоги кредиторів посилюються, а можливе банкрутство стає реальним.

Тобто, для бізнесу «податковий ризик» – це ймовірність понесення додаткових та виникнення негативних наслідків у процесі прийняття управлінських рішень.

Незважаючи на всі переваги системи податкового комплаєнсу, його впровадження без глибокого аналізу бізнес-моделі компанії, особливостей фінансових потоків та господарських операцій є не доцільним. При прийнятті відповідного рішення слід проаналізувати: коли, за яких умов систему податкового комплаєнсу доцільно та ефективно впроваджувати.

Проводити комплаєнс-процедури доцільно, на думку автора, для ризиків, які відносяться до сфер: підвищеного; критичного та неприпустимого ризику.

Проводити дорогі процедури податкового комплаєнсу для ризиків пов'язаних з ПДФО, ЄСВ, військовим збором тощо – є недоцільним.

Також обов'язково у сферу податкового комплаєнсу потрапляють дії трансферного ціноутворення, де всі ризики високі або дуже високі (табл.1).

Таблиця 1 – Податкові ризики ТЦУ [1]

Подія	Ймовірність	Наслідки (донарахування, штраф, ст. 212 КК)	Рівень ризиків
Донарахування податку на прибуток внаслідок невідповідності ціни правилу «витягнутої руки»	Дуже ймовірний	від 1 млн. грн. (критичні / катастрофічні)	Дуже високий
Неподання Звіту про контрольовані операції	Дуже ймовірний та визначений	300 розмірів прожиткового мінімуму (від 0,5 млн. грн.)	Високий
Не задекларовані операції у Звіті про контрольовані операції	Дуже ймовірний та визначений	200 розмірів прожиткового мінімуму (від 0,5 млн. грн.)	Високий
Ненадання документації з ТЦО в контролюючі органи	Дуже ймовірний	200 розмірів прожиткового мінімуму (від 0,5 млн. грн.)	Високий

Таким чином впровадження системи податкового комплаєнсу є дієвим способом забезпечення найвищого рівня податкової безпеки на підприємстві, але прийняття рішення щодо її застосування повинно здійснюватися тільки після аналізу відповідної доцільності та ефективності.

Список використаних джерел

1. Жукова О. What is compliance, або як оцінювати податковий ризик ? // Вісник. Офіційно про податки / 27 липня 2019 № 27-28. – С. 50 – 52. Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ru/publication/100013546-what-is-compliance-abo-yak-otsinyuvati-podatkoviy-rizik>
2. Петренко І. Податкові ризики, що впливають на економічну безпеку підприємства // Режим доступу: <https://bankruptcy-ua.com/articles/10955>

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ – ЯК НОВИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

*Власова О. Є., канд. екон. наук, доцент, Назаренко А. О. магістр,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Перехід України до сталого економічного розвитку, її інтеграція до європейського і світового співтовариства вимагають запровадження сучасної практики взаємодії держави і бізнесу, а також бізнесу і суспільства, які б